

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

Nález poliovirů v odpadních vodách Londýna připomíná důležitost kontroly proočkovanosti a očkování před cestami do zemí výskytu divokého i derivovaného polioviru

Laboratoře ve Spojeném království [potvrdily izolaci polioviru](#), který způsobuje dětskou obrnu, ve vzorcích odebraných v rámci sledování výskytu těchto virů z životního prostředí, tedy odpadních vod. Jde o virus odvozený z vakcinačního polioviru typu 2, tedy z vakcíny proti polioviru, která využívá očkování oslabeným virem. Pravděpodobně tak nálezy pochází z exkrementů očkovaných osob. Událost ale obrací pozornost k míře proočkovanosti v jednotlivých zemích, včetně České republiky a zdůrazňuje nutnost posílení surveillance onemocnění včetně sledování výskytu polioviru v životním prostředí jednotlivých států.

Spojené království hlásí, že proočkovanost kombinovanou vakcínou, která chrání před několika nemocemi včetně dětské obrny, v Londýně v poslední době klesla na hodnotu zhruba 87 procent (86,6 %). Obecně platí, že proočkovanost proti poliui je považována za dostatečnou, pokud její úroveň dosahuje alespoň 90 procent populace daného státu.

[V České republice jsme si loni v říjnu připomněli 60 let zcela bez výskytu dětské obrny.](#)

To znamená, že nemoc je na našem území vymýcena, neboli eliminována. Očkování proti polioviru je u nás součástí povinného dětského očkování a české děti jsou tak vakcínou chráněné už od prvních měsíců života.

"Proočkovanost v České republice obecně má v posledních letech klesající tendenci. Očkování proti přenosné dětské obrně zabrání nejen onemocnění, ale také jeho případným pozdním následkům. "V ČR bylo nedávno publikováno [Metodické usměrnění hlavní hygieničky z 3. 5. 2022](#), jehož potřeba vyvstala z relativně nestabilní epidemiologické situace ve výskytu nákaz vyvolaných polioviry ve světě, která je aktuálně, s přihlédnutím k potenciálnímu riziku pro evropské státy, poměrně výrazně potencována probíhajícím válečným konfliktem na Ukrajině a je jistě aktuální i pro stávající situaci v Londýně" popisuje situaci v České republice MUDr. Jan Kynčl, Ph.D., vedoucí Oddělení epidemiologie infekčních nemocí SZÚ.

Pravidelně jsou u nás také v rámci surveillance onemocnění vyšetřovány vzorky odpadních vod na výskyt poliovirů a ostatních enterovirů. K žádnému podobnému nálezu, jaký ohlásil Londýn, za posledních roků v České republice nedošlo.

"V londýnském nálezu hovoříme o viru derivovaném z vakcinačního viru obsaženého v živých oslabených vakcínách podávaných perorálně, ústy, tj. tzv. OPV vakcíny. Ty se dosud používají ve většině zemí světa,

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

s výjimkou zemí EU, některých dalších zemí evropského regionu WHO, Austrálie a USA. Lidé očkování touto vakcínou vylučují virus z těla stolicí i několik týdnů po očkování. Pravděpodobně tak záchyt viru v Londýně pochází od člověka nebo skupiny osob, které do Londýna přicestovali ze zemí, kde se dosud očkuje živou poliovakcínou. V České republice se od roku 2007 očkuje inaktivovanou neživou poliovakcínou, tj. tzv. IPV vakcínou, podávanou injekčně. V této vakcíně se nepoužívá živý poliovirus, ale virus neživý, proto člověk po očkování IPV vakcínou poliovirus nevylučuje", popisuje možný původ poliovirů v londýnských vzorcích MUDr. Jitka Částková, CSc., členka Národní komise pro certifikaci polioeradikace v ČR.

Vyšetřování nálezu stále probíhá a podle posledních informací UK Health Security Agency byla zahájena ve Spojeném království opatření s cílem posoudit jak původ, tak riziko cirkulace spojené s těmito izoláty virů. Bude také posílena surveillance poliovirů, [včetně dalších enterovirů](#), které potrápily Velkou Británii už v minulosti.

Země se podle tamních epidemiologických autorit rozhodla prověřit proočkovanost dětí, které jsou nedostatečně imunizované, včetně rodin, které nedávno přijely do Spojeného království ze zemí, kde je používána orální vakcína proti obrně. Britové hodlají také zlepšit komunikaci o tomto incidentu se zdravotníky a pečovateli.

"Je důležité, aby všechny země, zejména ty s velkým počtem cestovatelů a kontaktů se zeměmi a oblastmi s výskytem divokého i derivovaného polioviru, posílily surveillance onemocnění přenosnou dětskou obrnou s cílem rychle odhalit jakýkoli nový import viru a usnadnit rychlou reakci. Země, území a oblasti by měly udržovat vysokou rutinní imunizaci, která chrání populaci před obrnou a minimalizuje důsledky zavlečení polioviru," cituje MUDr. Kateřina Fabiánová, Ph.D., doporučení Světové zdravotnické organizace (WHO).

WHO doporučuje přeočkování, zejména těm, kteří jedou [do oblastí s výskytem](#) divokého i derivovaného polioviru. Těchto zemí je celá řada zejména v africkém regionu. Nejnebezpečnější je stálý výskyt divokého polioviru dokumentovaný v Pákistánu a Afgánistánu.

"Situace ve Spojeném království, kde se virus sice v Londýně našel v odpadních vodách, ale nesouvisí s žádným případem onemocnění, nedává důvod k obavám z nákazy při cestách do této země. Pokud ale nejsou lidé očkováni či přeočkováni, je určitě dobré si toto očkování doplnit. Dospělý člověk, očkováný v rámci povinného očkování v České republice, by se měl v případě cest do zemí s výskytem divokého i derivovaného polioviru přeočkovat každých zhruba 10 let od posledního očkování proti poliui. První přeočkování v dospělosti tedy je pro mladé lidi na místě zhruba kolem 21. roku věku," shrnuje na závěr

MUDr. Jan Kynčl, Ph.D.

Pro vysvětlení pojmů doplňme, že jako divoký poliovirus se označuje původní kmen viru a jako derivovaný nazýváme kmen viru, který prošel vývojovou změnou, například pokud se nakazili neočkovaní jedinci virem, který šířili lidé očkovaní živou oslabenou vakcínou.